

Prof. Dr. Berin Yurdadoğ İçin *

Commemorating Professor Berin Yurdadoğ

Selma Alpay Aslan **

*Gece olur, gün eskir.
Aylar geçer, yıllar eskir.
Yolun yarısından sonra, insan eskir.
Eskimeyen bir kaç şey varsa, hayata dair;
Biri yarın, Biri umut, Biri sevgidir...*

Öz

10.06.2020 tarihinde yaşama veda eden Prof. Dr. Berin Yurdadoğ'un öne çıkan mesleki ve kişisel hasletleri, öğrencileri ve çevresiyle ilişkileri, insanların düşünceleri ve duyguları üzerinde yarattığı etkiler üzerine anma yazısı.

Anahtar Sözcükler: *Prof. Dr. Berin U. Yurdadoğ; anı; Türk kütüphaneciliğine kanat verenler.*

Abstract

Remembrance of Professor Yurdadoğ, who passed away on 10.06.2020, covering her professional and personal merits, her relationship with her students and audience, and her influence on people's feelings and thoughts.

Keywords: *Professor Berin Yurdadoğ; commemoration; pioneers of Turkish librarianship.*

Öğrencisi olma şansına sahip olduğum Sayın Prof. Dr. Berin U. Yurdadoğ Hocamızı uğurladığımız 11 Haziran 2019 tarihinden 20 gün kadar önce kendisi Facebook sayfasında yukarıdaki dizeleri paylaşmış. Geride bıraktığı şeylerden birinin bu dizeler olması kesinlikle bir rastlantı olmasa gerek. Çünkü o, “yavrum” diye hitap ettiği her bir öğrencisine, kendisini özel hissettirecek kadar sevgi doluydu. 1970 yılından 1993 yılında emekli olana dek 23 yıl boyunca beğendiği bir öğrenci seminer ödevini saklayacak ve yeri olmadığı için elden çıkarmak zorunda kaldığına üzülecek kadar sevdiği, değer verdiği insanlara bağlıydı. Sürekli ileriye bakan ve umudunu tüketmeyen bir insandı.

Bu dizeler her ne kadar onun önemli bazı özelliklerini veciz bir şekilde ifade etse de tabii ki sahip olduğu tüm hasletleri böyle birkaç dizeciğe sığdırmak olası değildir. Kendisiyle aynı platformu paylaşmaktan onur duyduğum etik konulu iki toplantıdan ikincisi olan “Bilkent

* Prof. Dr. Berin U. Yurdadoğ, nüfus kayıtları elektronik ortama geçirilirken Uğurlu adı yerine kullandığı U. kısaltması sorun yarattığından vazgeçtiği için yazar da Prof. Dr. Berin Yurdadoğ adını kullanmayı yeğlemiştir.

** Kütüphane ve Dokümantasyon Müdürü, TOBB Ekonomi ve Teknoloji Üniversitesi.

E-posta: selmaslan@yahoo.co.uk

Library Director, TOBB University of Economics and Technology, Turkey

Geliş Tarihi - Received: 13.05.2020

Kabul Tarihi - Accepted: 26.05.2020

Üniversitesi VIII. Seminer: Bilgi ve Belge Yönetimi Alanında Mesleki Etik: Yaklaşımlar ve Uygulamalar” seminerinde yaptığı konuşmada (Yurdadoğ, 2014) diğer önemli bir özelliğini, paylaşmanın kendisi için çok önemli olduğunu belirterek bizzat açıklamış ve Türkiye’de konuşma yapmak için gitmediği dört il kaldığını söyleyip bu illeri sıralayıvermiştir: Şırnak, Hakkâri, Ağrı, Tekirdağ. Belki de bu içinde bir ukde idi. Bu konuşmadan sonra söz konusu illere de gitme fırsatı bulup bulamadığını bilemiyorum. İl merkezleri dışında kazalara ve bazen köylere de gittiğini de sözlerine eklemişti. Hem öğrencilerine olan sevgisi hem de bu paylaşım aşkı onu, çalıştığı ilçe Ankara’ya uzak olduğu için çekinerek gelip gelemeyeceğini soran bir öğrencisine “Senin için Fizan’a giderim.” yanıtını verme noktasına getirmiştir.

Lisans eğitimini İngiliz Dili ve Edebiyatı alanında tamamladıktan sonra, Profesör Carl White’ın kişiliğinden etkilenerek, böylesine yüksek nitelikli bir kişinin seçtiği mesleğin benimsenmeye değer olması gerektiği düşüncesiyle çevirmenlik görevini bırakarak 1955 yılında Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Kütüphanecilik Bölümüne girmiştir. 1993 yılında emekli olana dek 38 yıl DTCF’de, 7 yıl Hacettepe Üniversitesinde olmak üzere 45 yıl boyunca bölüm öğrencilerinin yalnızca mesleğe hazırlanmalarına katkı yapmamış, pek çok öğrencisine bireysel yaşamlarında da ışık tutmuştur.

DTCF’den emekli olması vesilesiyle Türk Kütüphaneciler Derneği Genel Başkanlığı görevini yürüttüğüm günlerde çalışmalarını başlattığımız, bir sonraki dönemde yayımlanabilen *Prof. Dr. Berin U. Yurdadoğ’a Armağan* başlıklı kitaba yazdığım sunuş yazısında yer alan satırlarımı burada da yinelemek isterim (Aslan, 1994):

... İçinden çıktığı toplumun değerlerine sıkı sıkıya bağlı, ama bu değerleri batı kültürü ile sağlıklı bir biçimde sentezleyebilmiş ve kişilikli olmaya, insan ilişkilerine değer veren bir kişi. Bu değerlere öylesine bağlıdır ki, tüm insancılığına ve farklı değer sistemlerine olan hoşgörüsüne karşın; ilkesiz, belli değerlere sahip olmayan insanlara karşı aynı ölçüde kararlı bir tavır takınır.

Berin Hoca’dan söz edip de onun teknolojik yeniliklere olan büyük ilgisine değinmemek olası değil. Bölümün ders programlarını bu yeni bilgileri öğrencilerine aktarmak için sürekli zenginleştirmiş ve böylece bölüm öğrencilerine, çalışma yaşamına atılır atılmaz belki uygulama alanı bulamayacakları bilgileri de vererek, onları yarınlara hazırlamıştır. Bu tür bir eğitim alan kütüphaneciler yeniliğe açık ve ufukları geniş insanlar olarak yetişmişlerdir.

Bizler genellikle kullanıcılarımızla gereksinimi olan bilgiyi buluşturmanın pratik, pragmatik günlük boyutuyla haşır neşirken; o, belki biraz kafa yapısı daha yatkın olduğu için, belki bir ucu Yunan Roma’ya da uzanan İngiliz edebiyatı eğitiminin kazandırdığı birikiminden de beslenerek, bizim kendimizi hapsedtiğimiz bu sınırları aşır, sibernetik, psikosibernetik, kuantum ve son zamanlarda görelilik kuramına uzanan bir araştırma, öğrenme sürecini, heyecanını hiç yitirmeden yaşıyor, her şeyi insana bağlıyor ve biriktirdiklerini, düşüncelerini hiç yorulmadan paylaşıyordu.

Hocamızın da çok değer verdiği Prof. Dr. Ahmet İnam, “Bir Kültürü Doruğuna Çeken Bilgelik” (2014) başlıklı yazısında bilgelik arayışına bir “bilge modeli” ile katılmak istediğini belirterek bir bilge kişinin sahip olması gerektiğini düşündüğü özellikleri 12 madde halinde sıralamıştır. Birinci sırada açık bir insan olmak gelmekte, onu bilgi duyarlılığı izlemektedir.

Maddeleri gözden geçirirken ne kadar çoğunun Berin Hocamızın özellikleriyle örtüştüğünü düşündüm: "... bağımsız, özerk, özgür bir kafa yapısına sahip olmaya çalışır. Geleneksel düşünme, anlama, kavrama çabalarını özümseyip, kendi süzgecinden geçirerek, bağımsız bakışıyla düşünür, sorgular, yaşar, görüşler önerir." ifadesi sanki onu anlatmak için yazılmış gibi, değil mi? Ya "Yaşama sevincini tüketmemeye çalışır. ... "Şevk" ona hayatın en zor en acı zamanlarında tükenmeyen bir yaşama enerjisi verir." ifadesi onun "İyi olmaya kararlıyım." deyişini çağrıştırmıyor mu? Bu benzerlikleri burada dile getirerek Hocamızın bir bilge olduğu gibi bir sav ortaya atacağım izlenimini uyandırmak istemem. Yapmak istediğim Hocamızın kimilerince bilgelik makamına teşmil edilen ne kadar güzel ve değerli hasletlere sahip olduğunu anlatmaktır. Ama Derya Şişman Keleş adlı bir öğrencisinin Facebook sayfasında ardından "Sevgili hocam, birisi aramızdan ayrıldığında "IşığI bu kadarmış." derdiniz. Sizin ışığınız daima ışığımız olacak." deyiş anımsanınca belki de gönül rahatlığıyla bilgelikten pay almış bir kişi olduğu söylenebilir.

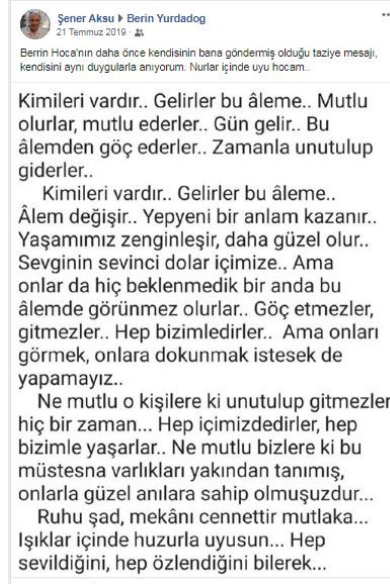
Tükenmez enerjisiyle, meslek camiamızın ötesinde, ilişkilerini ve paylaşımlarını, Soroptimist Kadınlar Derneği, Türk Japon Kadınları Dostluk ve Kültür Derneği, UYAK gibi çeşitli sivil toplum örgütlerinde de sürdüren Hocamız oralarda da geniş sevgi halkaları yaratmıştır.

1996 yılında Milli Güvenlik Akademisinden mezun olduktan sonra Atatürk üzerine de pek çok konferans veren Hocamız, çok bilinçli bir yurtsever olarak da öne çıkan bir kişiliğe sahipti. Bu bilincin filizlenmesinde önemli rol oynamış olduğunu tahmin ettiğim birkaç anısını, son şeklini birlikte verdiğimiz bir blog yazısıyla (Aslan, 2017) İngilizce dilinde yayımlama şansını bana vermişti. Kendisini sonsuzluğa uğurlayışımızın 1. yılında söz konusu anıları bu kez Türkçe olarak yayınlamış bulunuyorum (Aslan, 2020).

Ankara Üniversitesi web sitesinde Hocamıza ayrılmış web sayfasındaki bibliyografyada yalnızca tezleri ile iki kitabını görebildiğimden, saptayabildiğim kadarıyla makale, bildiri vd. çalışmaları dâhil olmak üzere daha kapsamlı bir bibliyografyayı aşağıda yer aldığı üzere derlemeye çalıştım. Hocamız, bilindiği üzere, yazılı olarak değil, sözlü olarak paylaşmayı yeğleyen bir kişi idi. Bir keresinde düşünceleri sürekli akıp gittiği, değiştiği için kendisi için yazmanın uygun olmadığını anlatmıştı. Varoluş yolculuğu konusunu anlattığı konferansta (Yurdadoğ, 2015) "Hedef, biz yaklaştıkça bizden daha ötede görebildiğimiz başka bir hedef, biz yaklaştıkça daha ötede görebildiğimiz bir hedef, çünkü mükemmeliyetin sonu yok." şeklinde sözlerine yansıyan ondaki devingenlik, yazılarını bir türlü sonlandıramamasını ve bu nedenle yazmak istemeyişini de açıklıyor olsa gerektir. Onun birikim ve paylaşımlarından küçük de olsa bir kesiti kalıcı kılmak açısından, etik konulu seminer konuşmasının video kaydını web sitesinde sunan Bilkent Üniversitesi Kütüphanesine ve "Salı Toplantıları" kapsamında vermiş olduğu konferansı deşifre ederek dergisinde yayımlayan Gazi Üniversitesi İletişim Fakültesine şükran duyuyorum.

Kendisi için Facebook sayfasında "Ne şeb-i yeldanın, ne yaş günü kutlamalarının, ne Gölbaşı gezintilerinin eski tadı olamayacak sızsiz sevgili Hocam. Sızsiz gidemeyeceğimiz için sizi de yüreğimizde götüreceğiz. Yine sizinle birlikte kutlayacağız, gitmemişsiniz gibi. Biliyorum siz de bizimle olacaksınız, buruk, bir başka türlü ama yine de birlikte, çünkü bizde yaşayacaksınız" derken henüz Şener Aksu'nun "Berrin Hoca'nın daha önce kendisinin bana göndermiş olduğu taziye mesajı, kendisini aynı duygularla anıyorum" diyerek paylaştığı Şekil

1. de yer alan mesajı görmemiştim. Hocamız o satırları yazarken, kendisi uğurlanırken de aynı duyguların yaşanacağını nereden bilebilirdi. Öğrencilerinin ifadesiyle ışığı dokunduklarını aydınlatmaya devam edecek olan Hocamızı unutulmayacakların diyarına uğurladık ve aslında o sevenlerinin yüreklerinde hep yaşayacak. Ruhü şad olsun.

Şekil 1. Taziye mesajı

Prof. Dr. Berin Yurdadoğ'un Çalışmaları

Tezler

(1958). *Meşrutiyetten Bu Yana Tesis Edilen Yüksek Öğretim Müesseselerinden Ankara Üniversitesi, Ankara Orta Doğu Teknik Üniversitesi ve Atatürk Üniversitesi Kütüphanelerinin Bugünkü Durumları İle İstikbalde Arzelmeleri Düşünülen Şekil.* (Yayımlanmamış doktora tezi). Ankara: Ankara Üniversitesi.

(1964). *Muhteva Analizi Açısından Anglo-Amerikan Kitaplarında Atatürk ve Devrimleri.* (Yayımlanmamış doçentlik tezi). Ankara: Ankara Üniversitesi.

Kitaplar

Mc Colvin, L. (1963). *Halk kütüphaneleri yayma faaliyeti.* (B. U. Yurdadoğ, Çev.). Ankara: UNESCO Türkiye Milli Komisyonu.

Kitaplıkbilim terimleri sözlüğü. (1974). Ankara: Türk Dil Kurumu.

Makaleler, Bildiriler ve Diğer Yayınlar

Yurdadoğ, B.U. (2014) Neden etik? [Video]. Erişim adresi:

<https://www.youtube.com/watch?v=rydScG-8IEQ>

Yurdadoğ, B.U. (2015). Salı toplantıları. İletişim Kuram ve Araştırma Dergisi, 40, 377-396.

Özdemirci, F. (1990). Prof. Dr. Berin U. Yurdadoğ ile "Türkiye'de kütüphanecilik eğitimi ve son gelişmeler" üzerine söyleşi. *Türk Kütüphaneciliği*, 4(4), 215-224

Yurdadoğ, B. U. (1997). Enformasyon çağında halk kütüphanelerinin rolü. *IFLA 95'e Doğru Türk Kütüphaneciliği Sempozyumu ve I. Türk Kütüphaneciler Derneği Genel Konferansı Bildirileri* (s. 112) içinde. Ankara: Türk Kütüphaneciler Derneği. *Özet*

- Yurdadoğ, B. U. (1997). "Enformasyon devriminin getirdikleri gtremedikleri". Yılmaz, B. (Yay. Haz.). *25. Yıl'a Armağan Kitabı* (s. 71-85) içinde. Ankara: Hacettepe Üniversitesi Kütüphanecilik Bölümü.
- Ersoy, O. ve Yurdadoğ, B. U. (1963). Turkey. *Library Trends*. 12(2). 205-210. Erişim adresi: https://www.ideals.illinois.edu/bitstream/handle/2142/6115/librarytrendsv12i2k_opt.pdf?sequence=1
- Yurdadoğ, B. U. (1990). Enformasyon ağında kütüphaneler ve kütüphanecilik. *Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Dergisi*, 33(1-2), 539-556. Erişim adresi: https://doi.org/10.1501/Dtcfder_0000000845
- Yurdadoğ, B. U. (1999). Kütüphanecilikte yeni boyutlar ve pusuda bekleyen tehlike. M.Akbulut ve F.Subaşioğlu (Ed.), *Bilgi ağı, Bilgi Merkezleri ve Bilgi Teknolojileri Sempozyumu Bildirileri* içinde (s. 131–138). Ankara: Ankara Üniversitesi.
- Yurdadoğ, B. U. (1981). Türkiye'de bibliyografik denetim ve kaynakları paylaşım sorunları. *Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Kütüphanecilik Bölümü XXV. yıl anı kitabı: 1954-55 / 1979-80* içinde (s.113-120). Ankara: Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi.

Kaynaklar

- Aslan, S. A. (1994). Sunuş. F. zdemirci ve Y. Kayan (Yay. haz.). *Prof. Dr. Berin U. Yurdadoğ'a armağan* içinde (s. III-IV). Ankara: Türk Kütüphaneciler Derneği. Erişim adresi: <https://www.slideshare.net/kutuphaneci/binder9-sml>
- Aslan, S. A. (2017, 14 Mayıs). The War of the ballpoint pen and art gum. [Blog yazısı]. Erişim adresi: <https://tinyurl.com/y5u9vev9>
- Aslan, S. A. (2020, 10 Haziran). Tükenmez Kalem - Silgi Savaşı: 1959 yılında İki Chicago niversitesi ğrencisinin Sıra Dışı Mücadelesi. [Blog yazısı]. Erişim adresi: <https://tinyurl.com/y9pqrjk2>
- İnam, A. (2014). Bir kültürü doruğuna çeken bilgelik. B. A. Çetinkaya (Ed). Akademiye kültür hikmet ve din içinde (s. 29-32). Erişim adresi: <http://cdn3.beun.edu.tr/w3/kitaplar/3-akademidefelsefevedin.pdf>
- Yurdadoğ, B.U. (2014) Neden etik? [Video]. Erişim adresi: <https://www.youtube.com/watch?v=rydScG-8IEQ>
- Yurdadoğ, B.U. (2015). Salı toplantıları. İletişim Kuram ve Araştırma Dergisi, 40, 377-396.